

Тук следва да се отбележи, че слухът е най-лъжовното от сетивата – читателят вероятно е виждал това онагледено от някой лектор, убеждаващ публиката, че с обикновени пръчки все едно свири на цигулка или на флейта, докато всъщност музиката идва от неговия съучастник, скрит зад паравана. Неотдавна, когато бях в Кьоперн Тал, самият аз бях убеден, че чувам шума и музиката на детски гласчета, а всъщност се оказа, че това бил ромонът на потока. Преди няколко години – не помня къде точно в Англия се случи това, но гарантирам, че е самата истина – се установи, че децата в някакво село имали навика да ходят в стара гробница, в която имало кръгла дупка, те прилепвали ухо към дупката и както сами разказаха, слушали какво говорят мъртвите. Не е трудно да се проумее, че сред тях е имало такива, които благодарение на своите несъзнателни творчески способности буквално са чували думи или песни. Има още една древна и красива асоциация с черупките. Ако бъде продупчена, конусовидната раковина се превръща в тръба, чиито звуци наподобяват шепота на вятъра и вълните, които се чуват, когато раковината бъде прилепена до ухото. Богът на морето Тритон духнал в една раковина „и така създал тътена на вълните“. „По подобен начин на Кулата на ветровете в Атина е изобразена раковина, символизираща Борей – североизточния вятър и тътена на бурята“ (Millin, „Gallerie Mythologique“). Вероятно приликата между вятъра и човешкия глас е правила впечатление на всяко човешко същество и е предизвиквала усмивка у всеки поет. Съвсем естествено следва предположението, че това са гласове на духове. Затова и последният юдейски оракул, Бат Кол или Дъщерята на Гласа, се е запазил в раковините и продължава да живее в циганското народно творчество. Така в парцалчетата и кръпките по дрехите на египетския фелах³⁵⁵ откриваме краищата на фараонските одежди, които в древността кралете считали за огромна чест да целунат.

Подобна измама посредством гласове, приличащи на свръхестествени, датира от дълбока древност. Твърди се, че върховният египетски жрец Саван Асмунски използвал за тази

³⁵⁵ Селянин – б. пр.